

ҚАРАГАНДЫ МЕМЛЕКЕТТІК МЕДИЦИНАЛЫҚ
УНИВЕРСИТЕТ

БАЛАЛАР ЖҰҚПАЛЫ АУРУЛАР КАФЕДРАСЫ

СРС

БАЛАЛАРДАҒЫ БӨРТПЕ
СИНДРОМЫМЕН ЖҮРЕТИН
АУРУЛАР

Жоспары -

- Бөртпелерге сипаттама
- Бөртпемен жүретін ауруларды
салыстыру диагностикасы
- Клиникасы
- Алдын алу

БӨРТПЕ

Теріге және шырышты қабаттарға шығатын бөртпелер (exanthema) (enanthema) тек қана вирустық және бактериальдық инфекцияларда ғана емес, табиғаты инфекцияларға жатпайтын да ауруларда кездеседі. Педиатр дәрігердің тәжірибесінде жиі кездесетіні көбінесе диагноз қою үшін жан жақты мұқият тексеру.

Экзантема жіктелуі 4 группа:

1. Тамырлық :

Ұсақ нүктелі

Розеола

Макула

Эритема

2. Геморрагиялық:

Петехия

Пурпурा

Экхимоз

3. Құысты:

Милиа

Бөртпелердің жіктелуі

- I. Тамырлық бөртпе – беткейлік тамырлардың кеңеюі нәтижесінде пайда болады:
  - а) 1 ден 5 мм дейін – дақ (rozeola)
  - б) 5 тен 20 мм дейін – дақ (macula)
  - в) 20 мм-ден көлемді – эритема

Roseola

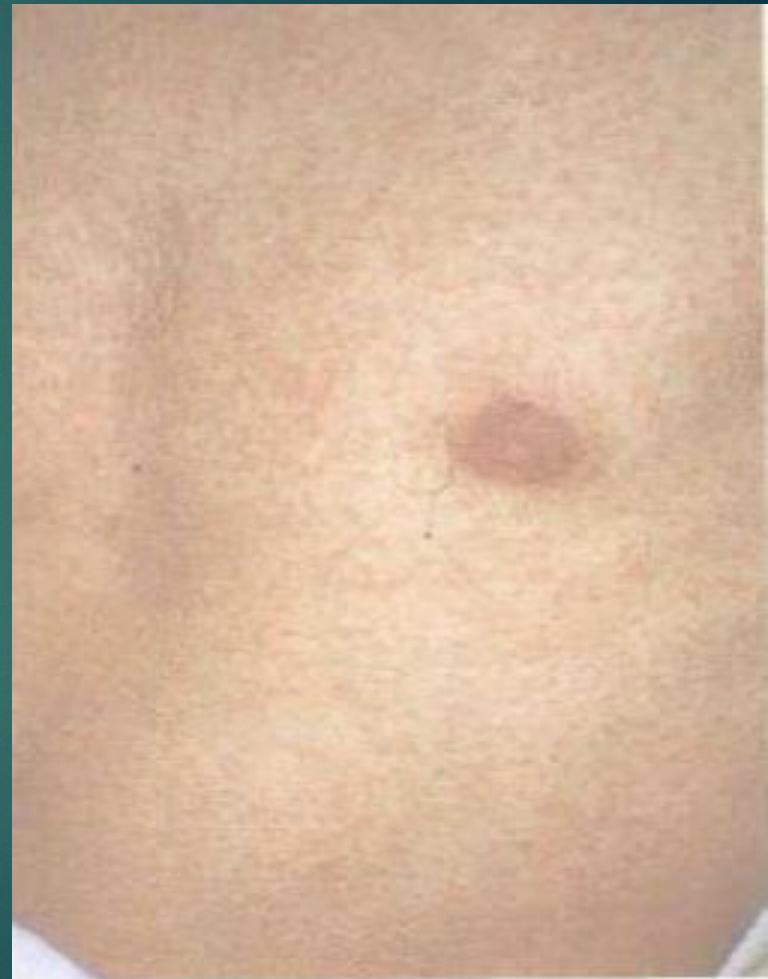
- ▶ **Розеола (roseola)** – акшыл қызғылт түсті мөлшері 1 ден 5 мм дейін. Формасы дөңгелек немесе дұрыс емес, шеті айқын көрінетін немесе айқын емес, тері беткейінен аспайды, теріні басқанда немесе тартқанда жоғалып кетеді.

Розеола көптеген инфекциондық ауруларда пайда болады, әсіресе іш сүзегіне тән.

Ұсакдақты бөртпе

- **Дақ (makula)** түсі ғозеола тәрізді, мөлшері – 5 тен 20 мм дейін, тері бетінен аспайды. Формасы жиі дұрыс емес. Дақ басқанда жоғалып, сонынан қайта пайда болады. Мөлшері 5 тен 10 мм дейін жиі орналасқан дақтар ұсакдақты бөртпе ретінде сипатталады (мысалы, қызамықта).

Ірідақты бөртпе

Мөлшері 10 - 20
мм дейін дақтар
ірідақты
бөртпелерді
күрайды (мысалы,
қызылшада,
аллергияларда).

Эритема (erythema)

Эритема (erythema) - қызыл, қошқыл-қызыл немесе қошқыл түсті терінің көлемді бөліктерінің қызаруы. Ірі дақтардың бір бірімен қосылуынан пайда болады, ол терінің емізік тәрізді және емізік тәрізді қабат асты тамырларының кеңеюінің нәтижесінде пайда болады. Көлемі 20 мм асатын, біріне бірі қосылған дақтарды эритема ретінде қарастырады. Эритема тілмеге, ыстықпен, ультракүлгін сәулелерімен күйіктерге тән.

► **Геморрагия (haemorrhagia)** - терідегі тамырлардың деструкцияға ұшырауымен байланысты теріге қан құйылулар. Нұкте тәрізді немесе әр түрлі көлемді және формадағы бөртпелер, теріні тартқанда не басқанда жоғалып кетпейді. Түсі алғашында қызыл, қошқыл немесе сиякөк, сонынан, қанқұйылулардың тарқауымен байланысты сарғышжасыл және, артында сары (эритроциттер ыдырағанда гемосидериннің түзілуі). Ири геморрагияларда түсінің өзгеруі айқын көрінеді.

- Нұкте тәрізді қанқұйылулар **петехиялар (petechia)**.
- Мөлшері 2 ден 5 мм дейін көп орналасқан геморрагияларды **пурпурा (purpura)
хаэторхагиоे**) деп атайды.
- Мөлшері 5 мм ден үлкен пішінің әр түрлі қанқұйылуларды **эхимоздар (echymoses)** деп атайды.

Геморрагиялық бөртпе

Пішіні әр түрлі тығыз негізді геморрагиялық элементтер (жұлдызыша тәрізді бөртпелер) менингококкемияға, пневмококктық сепсиске тән. Диаметрі 10 мм көлемді экхимоздар кейін некрозданады.

- ***Көпіршік(vesicula)*** – қуыс элемент мөлшері 1ден 5мм дейін, эпидермистің босап бөлінуінен пайда болады. Көпіршіктеге мөлдір, бұлыңғыр немесе қан аралас сұйықтық болады, артынан кеүіп, мөлдір немесе қоңыр тұсті қабыршаққа айналады. Егер көпіршіктің беті алынса, эрозия пайда болады – қызылт немесе қызыл тұсті шектеулі суланып тұратын. Көпіршік соңында тыртық қалмайды.

Көпіршік (blister)

Көпіршік (bulla) - қуыс элемент

диаметрі 3-5 см дейін,
эпидермистің беткейлік қабатында
және эпидермистің астында
орналасады. Ішінде серозды, қан
аралас, ірінді сұйық болады. Олар
жабысып қабыршақ, жарылып,
эрозия түзуі мүмкін, сонында
тұрақты емес дақтану байқалады.
Тілменің буллездық формасы,
кейде желшешекте, ыстыққа
куюде көруге болады.

Пустула (pustule)

Көпіршікте лейкоциттердің
жиналуы іріндікке айналады
- ***пустула (pustula).***

Айналасы қызарып қабыну
көрінісін береді. Пустулалар
біркамералы болып
шектеледі (жел шешек)

Бөртпенің күйссыз элементтері

Папула (papula) – терінің сынып беткейінен шығып тұратын бөртпе элементі, қолмен сипап сезіледі. Беткейі жалпақ немесе күмбез тәрізді, мөлшері - 1 ден 20 мм дейін. Пішіні мен түсі розеола және дақ тәрізді.

Папулалар сонында дақ қалады және терінің түлеуі байқалады. Пішіні мен көлеміне қарай олар милиарлық, тарының көлеміндегі, жиі конус тәрізді түктөрдің фолликулдары айналасына орналасады.

Есекжем (*urtica*) – тері беткейінен аздал шығып тұратын қуыссыз элемент көлемі 2-3 дән 10-15 см үлкен, дөңгелек немесе сопақша (овальды), жиі қышиды. Тұсі – ақшылдан қызылт немесе ақшыл-қызыл. Тез пайда болады және тез жоғалады, ешқандай із қалмайды. Аллергиялық реакцияларға тән (дәрілік, тағамдық, сүйкә аллергия), соның ішінде инфекциондық ауруларда да.

Осы аурулар экзантемамен көрінеді

- ▶ Кызылشا
- ▶ Кызамық
- ▶ Жел шешек
- ▶ Псевдотуберкулез
- ▶ Скарлатина

Скарлатина

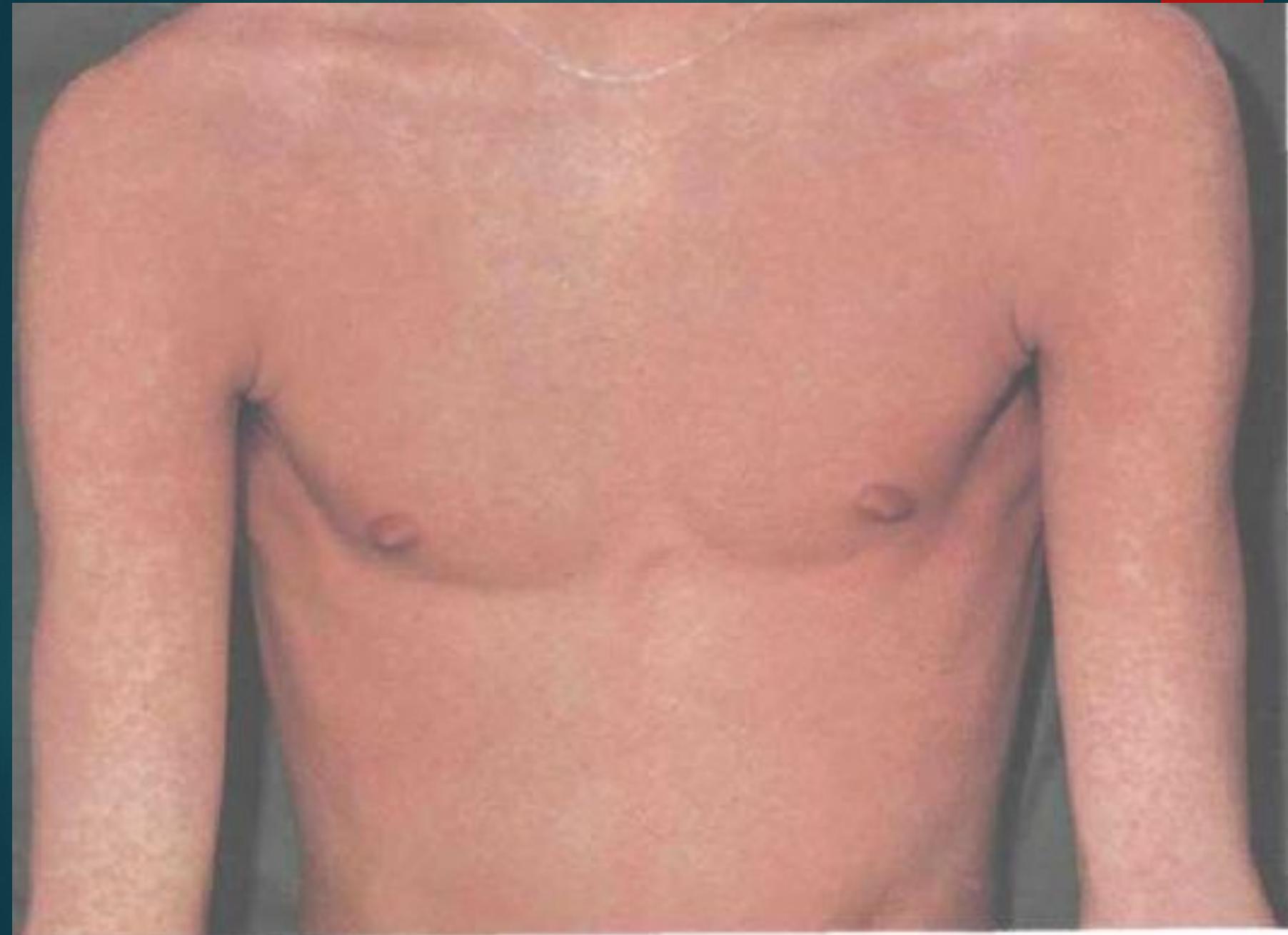
Скарлатина

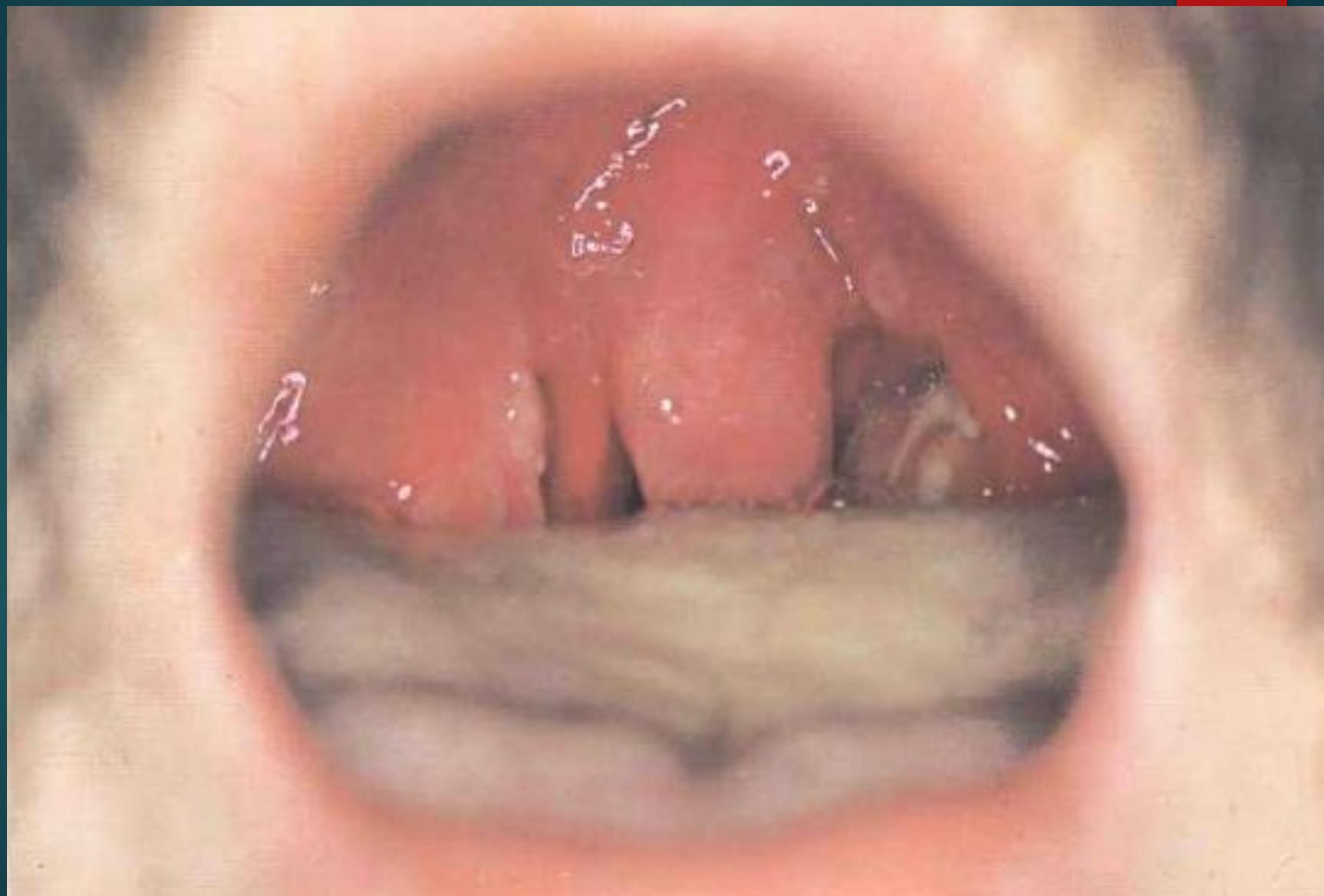
- ▶ Жедел инфекциялық ауру, қоздырғышы гемолитикалық стрептокок А тобы,
- ▶ Ауру жедел басталады дене температурасының тез жоғарлауы, қызғылт нүктелі бөртпеге пайда болады алғашқыда бетте, кеиін бұқіл денеге тарайды
- ▶ Науқастың сыртқы көрінісі – көздреі жылтырлайды, беті жарқын, беті гимеремияланған, мұрын ерін ұшбұрышы бозғылт Филатов симптомы. Тері қатпарларында бөртпеге анық.

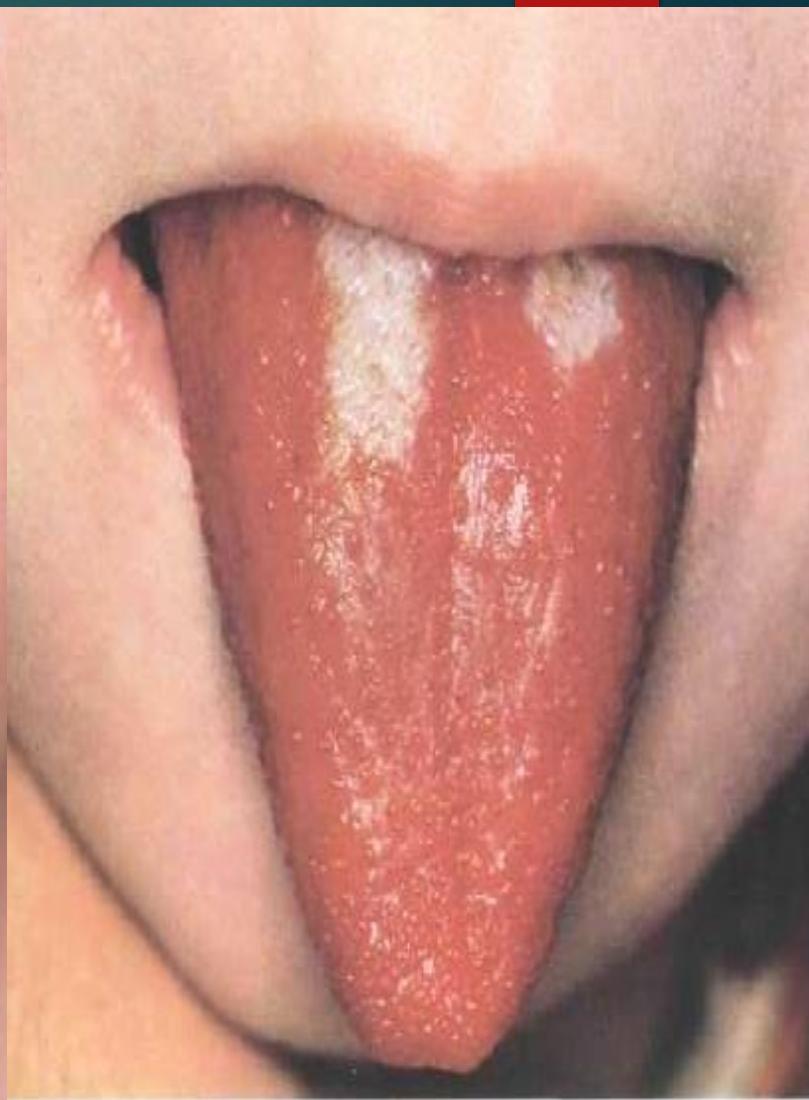
Скарлатина

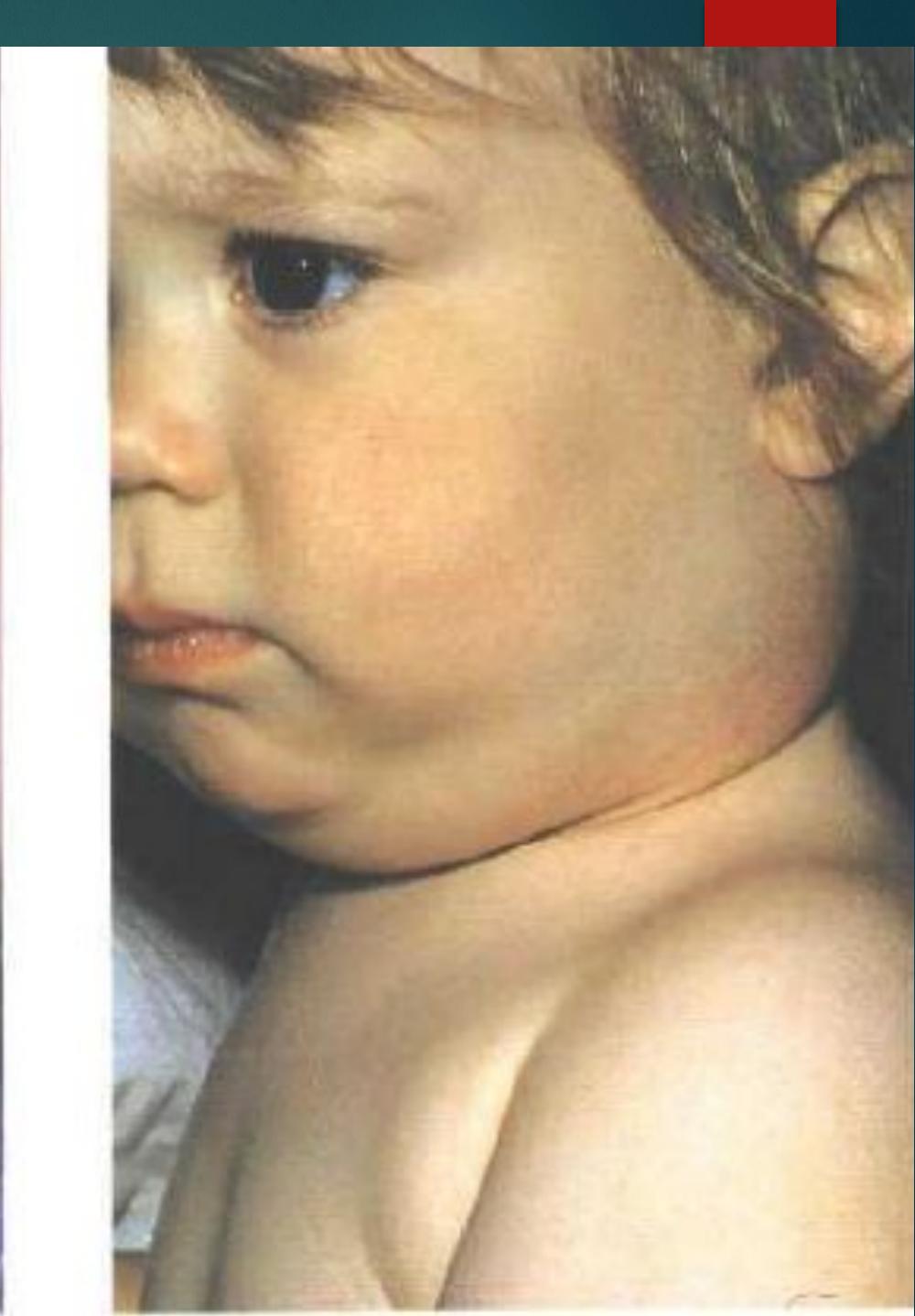
- ▶ ангина, «пылающий зев»
- ▶ қызба, жалпынтоксикация
- ▶ ұсақнүктелі бөртпе
- ▶ «танқурай тәрізді тіп»

Реквалесценция

Псевдотуберкулез

Псевдотуберкулез

- ▶ Қоздырғышы иерсия псевдотуберкулезис
- ▶ Жедел басталады фебрилді температурамен
- ▶ Клиникалық симптоматиканың полиморфизмы
- ▶ 3-4 күнде симтомдар максималді шегіне жетеді- гипремия конъюктив және склераның тамырларының инекциясы, экзантема, гепатомегалия, абдоминалді синдром, диарея атраптегі, катаралді синдром көріністері, миокардиттар, лимфа түйіндерінің ұлғаюы

Псевдотуберкулез

- Бөртпе іштің тәменгі бөлігіне, в қолтық астына және бүйір беткейлерде орналасады.
- Бөртпе 3—7 күннен ұзакқа созылмайды, бірақ кейде әлсіз көрінісі жағдайында — бірнеше сағат қана сақталады. Бөртпе қайтқанда тері түлейді – денеде ұсақ кебек тәрізді, жапырактанып (пластина тәрізді) – алақан мен табанда.
- Капюшон симптомы тән
- Колғап симптомы
- Шұлық симптомы

Рис. 142 Псевдотуберкулез. Симптом
"перчаток".

ис. 143. Псевдотуберкулез. Мелкоточечная и пятнисто-папулезная сыпь на голенях
Симптом "носков".

с. 141. Псевдотуберкулез. Симптом "капюшона". Мелкоточечная сыпь на груди и животе.
Белый дермографизм.

Қызымық

Қызамық - Краснуха - лат. *rubeola*

Жедел басталуы

Қысқа мерзімді қызба

Ұсақдақты немесе дадқты-папулезді бөртпе

Мойын, құлақ маңы және шүйде желке
лимфатикалық түйіндерінің ұлғаюы

большой (плазматические клетки). процент
клеток Тюрка

Қызамық

Қызамықта шүйделік лимфоденопатия, отандық және шетелдік зерттеушілердің айтуынша, тек ерте ғана көрініс емес, құнды катамнездік белгісі

Қызымық 1 күн

Қызылаш

Қызылша – Корь- лат. Morbilli

- Вирусит инфекция циклдың ағымында, қоздырғышы – парамиксовирус. синдром интоксикации, катаралді, экзантема. Инкубационды период 9-17 күн, иммуноглобулинопрофилактика алғандарда 21 күн, алғашқы симтомдары – құрғақ, мазалайтын жөтел, ринитті симптомдар. 2-3 күнде катаральді синдром қүшейеді. Патогномикалық симптома Бельского-Филатова.

Қызылشا

- ▶ Жедел басталуы
- ▶ Дене қызуының жоғарылауы
- ▶ Интоксикацияның болуы
- ▶ Жоғары тыныс жолдарының және көз шырыш қабаттарының катары
- ▶ ірідақты-папулездік бөртпе
- ▶ Бельский-Филатов-Коплик дақтары
- ▶ 2-3 күндерде бөртпелер пайда болады- 3-4 күн жағасады, алғашқыда құлақтың артында, мұрында, бетте, мойында, кеуде, иықта.
- ▶ Бөртпелер – дақты папулезды –(пятнистая или пятнисто-папулезная), пегментацияға ауысады

Қызылشا

Қызылша

- Үрттың шырышты қабатында, азу тістерге қарама қарсы орналасқан, ұсақ нүктелі ақ түсті дактар, шпательмен қын алынады.

Жел шешек

- ▶ Жел шешекте алғашқы бөртпे элементтері розеола сипатында, бұл тәжірибесі аз жас маман дәрігерді қателестіруі мүмкін.
- ▶ Жел шешекте бөртпе эволюциясы жылдам дамиды :
розеола-папула-везикула
везикулдардың пайда болуы типті жел шешек диагнозын нақтылау мүмкіндігін береді

Ранняя и поздняя стадии
ветряной оспы

Жел шешек

қарau кезінде (морфологиясы және бөртпенің орналасу сипаты):

- ▶ Аурудың барысында бөртпенің пайда болу мерзімі,
- ▶ түсі,
- ▶ Бөртпенің қойылуы, бір бірімен қосылуы және оның мөлшері
- ▶ Жалпы қан анализінің көрінісі және аурудың динамикасы
- ▶ Қоздырғыштың бөлінуі немесе антиденелердің анықталуы

Назар қойғандарыңызға
рахмет!

